

ОБРАЗ АФРОАМЕРИКАНСЬКОЇ ЖІНКИ У ПОЕТИЧНІЙ ЗБІРЦІ ГАРРІЄТТИ МАЛЛЕН "TREE TALL WOMAN"

Базилевич Наталія Вікторівна

кандидатка філологічних наук,
доцентка кафедри англійської філології та світової літератури
імені професора Олега Мішукова
Херсонського державного університету
вул. Шевченка, 14, Івано-Франківськ, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-5800-4915>

Стаття присвячена дослідженню особливостей репрезентації образу афроамериканської жінки у поетичній збірці "Tree Tall Woman", дебютному творі сучасної американської поетеси, літературознавиці, членкині Американської академії мистецтв і наук, Гаррієтти Маллен, чий поетичний дебют ввійшов до Нортонської антології афроамериканської літератури. Поетичні тексти збірки "Tree Tall Woman" відображають переживання ліричної героїні, нав'язані спогадами її алабамського дитинства та техаської юності, де центральне місце відведено рефлексії про долю сучасної темношкірої жінки. Оскільки на початку поетичної кар'єри Г. Маллен була прихильницею руху Чорного мистецтва, який пропагував ідею «чорної самосвідомості», у своїх перших віршах вона віддає шану афроамериканській культурній спадщині і ретранслює власний досвід з позиції простої афроамериканської жінки. У статті особливу увагу зосереджено на виявленні домінуючих мотивів, в яких розкривається образ жінки. Встановлено, що наскрізний мотив збірки "Tree Tall Woman" – це мотив зв'язку поколінь, який реалізується через образи жінки-хранительки роду та жінки-хранительки етнокультурних традицій. Духовна складова образу жінки реалізується через мотиви оновлення та єдності жінки і природи, а дихотомія духовного і тілесного реалізована символами вітра і землі. Етноскладова образу жінки на лексичному рівні реалізована етнонімами *Black woman*, *black lady*, які репрезентують усвідомлення приналежності до певної етнічної групи, а дієслівні метафори з компонентами *ground*, *earth*, *soil*, які імплікують архетип Роду та актуалізують зв'язок жінки зі своїм африканським корінням. Домінуючими лексикостилістичними засобами репрезентації образу жінки є метафори. Репрезентовані метафоричні характеристики актуалізують переосмислення образу жінки на основі фольклорних символів – метелика, акули, міфологеми вітру, архетипних образів – дерева, землі, Персефони та етнокультурних архетипних образів *Afro-American Big Mama*, *the Mammy*.

Ключові слова: верлібр, мотив, архетип, архетипний образ, етноскладова образу, етнонім, фольклорний символ.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності.

Вагомий внесок у розвиток культури США зроблено афроамериканськими письменниками і поетами, які у пошуках власної автентичності були осередком формування самосвідомості темношкірих американців. Сьогодні беззаперечним є факт, що літературна спадщина афроамериканців є однією із колоритних та оригінальних різновидів літератури США – мультикультурної за своїм походженням та стилями.

Сучасні літературознавчі та мовознавчі розвідки намагаються розкрити особливості формування дискурсу інакшості в американській культурі, вивчаючи, наприклад, «чорну свідомість» Франца Фенона (Frantz Fanon), «чорну поетику» Лернста Г'юза (Langston Hughes), Клода Маккея (Claudius McKay) та інших.

Увага лінгвістів також зосереджена на вивченні наративних та поетичних технік представників афроамериканської жіночої літературної спільноти, як Гвендолін Брукс (Gwendolyn Brooks), Соні Санчез (Sonia Sanchez), Тоні Моррісон (Toni Morrison), Зори Герстон (Zora Hurston).

Серед сучасних талановитих афроамериканських поетів США виділяється постать Гаррієтти Маллен (Haryette Mullen), поетеси-феміністки, лауреатки багатьох відомих номінацій та літературних премій, серед останніх, George Drury Smith Award, 2019. Її поезії ввійшли до Нортонської антології афроамериканської літератури та перекладені іспанською, французькою, польською, шведською та болгарською мовами. Гаррієтта Маллен, здобувши ступінь доктора філософії за програмою «Історія свідомості» в Каліфорнійському університеті в Санта-Крузі в 1990 році, викладає афроаме-

риканську літературу та американську поезію в Каліфорнійському університеті в Лос-Анджелесі. У 2023 році Гарріетта Маллен стала членом Американської академії мистецтв і наук. Це поетеса, в творчості якої поєднується тема жіночої ідентичності з постструктуралістичним акцентом на мові (Frost, 2000).

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз літературних джерел засвідчив, що поезія Гарріетти Маллен, чия оригінальність добре виправдовує її зростаючий престиж в американській поезії, неодноразово ставала об'єктом критичних рефлексій в американській науковій спільноті, про що свідчать розвідки Х. Запфа (Zapf, 2008), У. Скотта (Scott, 2018), Ц. Венга (Wang, 2022) та ін. Наприклад, Сьюзен Стюарт, канцлер Академії американської поезії, під час вручення Г. Маллен премії Воллеса Стівенса 2009 року (2009 Wallace Stevens Award), охарактеризувала її як чарівницю слів, фраз і пісень, яка «спричинила революцію у поетичній дикції»/ *"sparked a revolution in poetic diction"* (цит. за poets.org.). Ф. Сімон (Simon, 2018), вивчаючи прояви експериментування в жіночій поезії, доходить висновку, що джерелом експерименталізму Г. Маллен є усні народні традиції, музика і поезія. Ц. Венг (Wang, 2022), досліджуючи актуалізацію африканських традицій у віршах Гарріет Маллен, також наголошує на тому, що вона черпає натхнення з національної африканської культури.

У вітчизняному науковому дискурсі творчість Гарріетти Маллен є мало дослідженою. Мовознавчі розвідки (Яковенко, 2017) зосереджені лише на виявленні ключових ідей поетичних збірок "Trimblings" та "S*PERM**K*T" та вивченні стильових особливостей збірки "Sleeping with the Dictionary", серед яких дослідник виділяє лінгвоцентризм, колаж, поєднання римованої поезії з прозою. Проте особливості актуалізації образу афроамериканської жінки у поезії Гарріетти Маллен, зокрема у збірці «Tree tall woman», не вивчалися ні в американському ні українському науковому співтоваристві, що зумовлює **актуальність** нашої розвідки.

Формулювання мети і завдань статті.

Метою статті є виявити особливості актуалізації образу афроамериканської жінки в поетичній збірці Гарріетт Маллен "Tree Tall Woman". Досягнення поставленої мети вимагає вирішення наступних завдань: висвітлити домінуючі мотиви реалізації образу жінки в збірці «Tree tall woman», виявити етноскладову досліджуваного образу та охарактеризувати метафоричні засоби репрезентації образу афроамериканської жінки.

Виклад матеріалу. "Tree tall woman" – це перший доробок поетеси, написаний у 1981 році, до складу якого ввійшли вірші, в яких авторка намагається в поетичній формі виразити автентичний досвід афроамериканської жінки, що живе за власними переконаннями та прагне реалізувати свій потенціал.

Під час написання збірки "Tree tall woman" Г. Маллен була під впливом ідей руху Чорного мистецтва, представники якого просували ідею «чорної самосвідомості», щоб сприяти самовизначенню та національній самобутності афроамериканців. Тому перші поетичні тексти Г. Маллен мають «тенденцію до виразної етнічної ідентичності та характеризуються «автентичним голосом, романтичним і виразним «Я»» (Zapf, 2008, p.178).

Вірші збірки "Tree Tall Woman", за словами Г. Маллен, створені для нащадків пересічної неграмотної жінки *"offspring of illiterate woman"* (Florais, 2018), тому написані простим верлібром. Верлібр – це «назва специфічної, структурно наближеної до прози форми віршованого твору; вільний від таких особливостей класичного вірша, як симетричність наскрізної будови, система римування, поділ на строфи тощо» (Соловей, 2005).

Слід підкреслити, що поезія "Tree Tall Woman" на відміну від її пізніших доробків – "Trimblings" (1991), "S*PERM**K*T" (1992), "Muse & Drudge" (1995), "Sleeping with the Dictionary" (2002), "Urban Tumbleweed: Notes from a Tanka Diary" (2013) є менш експериментальною. У більшості віршів збірки «Tree Tall Woman» є лірична героїня, яка говорить від імені афроамериканської дівчини або жінки з чорношкірою родини, з певним уявленням про те, що таке бути чорношкірою людиною.

Для віршів аналізованої збірки Г. Маллен обрала теми, які дозволяли їй досліджувати певні аспекти самовираження темношкірої жінки в умовах мультикультурного суспільства: збереження етнічної ідентичності (у віршах "Heirloom", "Saturday afternoon, when all cores are done", "Black woman never faints", "The ritual of ear piercing", "Tree", "Tree tall woman"), гендерна ідентичність (у віршах "To a woman", "Anatomy", "The dance she does", "Song of a dancer", "Tree"); сексуальність чорношкірої жінки (у віршах "He reads my body like a poem", "The woman and the rose", "Circle of arms"), стосунки всередині чорношкірої спільноти та сім'ї (у віршах "Alabama memories", "For my grandfather, Lowell Paxter Mitchel", "Father", та інших).

Наскрізнний мотив збірки "Tree Tall Woman" – це мотив зв'язку поколінь, який реалізується

через образи жінки-хранительки роду та жінки-хранительки етнокультурних традицій, що бере свій початок в автентичній культурі афроамериканців та об'єктивує архетип Роду, як уособлення єдності поколінь. Віра у зв'язок із корінням є важливим аспектом афроамериканського фольклору. Представники афроамериканської культури вшановують і пам'ятають предків через обряди, пісні та оповідання, що символізує спадкоємність поколінь. Наприклад, свято Kwanzaa – це час, коли сім'ї та громади збираються разом, щоб згадати минуле та прославити афроамериканську культуру. Єдність афроамериканської жінки з її африканським корінням, її родом, незважаючи на історичну роз'єднаність, спричинену трансатлантичною работоргівлею, актуалізується такими дієслівними метафорами, як *grounded like all the little bushes, attached to the earth, her feet keep the soil together*. Відповідно до К. Г.Юнга, Земля є символом жіночого начала, тому вона завжди присутня у свідомості людини, особливо жінки. У Західній Африці, наприклад, сприймають Землю як матір, що забезпечує своїм дітям харчування та захист. Це відображено в концепції йоруба про Аше, яка є духовною силою й об'єднує весь світ. Аше часто зображують як жінку, і кажуть, що вона є джерелом усього життя.

Образ жінки-хранительки репрезентує також жіночий внесок у збереження й передачу традицій і ритуалів афроамериканського народу. Історична пам'ять є невідомою складовою етнічної ідентифікації. У аналізованій збірці вона базується на селективних процесах пам'яті ліричної героїні. Наприклад, у вірші "Saturday afternoon, when all cores are done" репрезентовано спогади дорослої жінки про те, як колись її мати вчила заплітати косу. Процес плетіння коси – це ніби незрима нитка, що єднає покоління жінок у сім'ї ліричної героїні. Взагалі, плетіння коси – є обрядом для багатьох темношкірих жінок в Америці, невідомою частиною чорної культури, що уособлює «переплетення святого трифекту: матері, дочки і магії чорношкірої дівчини» (Davis, 2017).

Образ жінки-хранительки етнокультурних традицій також актуалізовано у вірші "Heirloom", в якому акцент зроблено на важливості збереження ветхої ковдри – *quilt*, яку пошила пра-прабабуся із клаптиків старого одягу, що дбайливо передається із покоління в покоління. Квілтинг (техніка клаптевого шиття) був і залишається для африканців та афроамериканців способом записувати свою історію, подорожі, вірування, родинні стосунки та світ природи (Moody, 2014). Уважається, що

протягом вісімнадцятого та дев'ятнадцятого століть квілтинг був методом зближення афроамериканських жінок. Ф. Б. Кеш (Cash, 1995) стверджує, що квілтинг був і працею, і відпочинком. Рабині створювали власну культуру та спосіб життя, щоб звільнитися від гнітючого середовища. Квілтинг, що супроводжувався їжею, іграми та співом, давав невольницям унікальні можливості для спілкування без нагляду, а отже і відчуття безпеки. Схожу думку висловлює і М. Вальман, професорка історії мистецтв, яка вивчає африканські зображення в афроамериканських ковдрах. Дослідниця зауважує, що афроамериканські ковдри володіють двома унікальними якостями: ніж будь-яке інше американське візуальне мистецтво, вони найбільш повно уособлюють виразну силу джазу і пов'язують покоління афроамериканських сімей, які виготовляли та плекали ковдри. У багатьох будинках афроамериканців ковдри є символом сім'ї та культури. (цит. за Moody, 2014).

Повертаючись до рядків аналізованого віршу, слід підкреслити, що майстерне поєднання різнобарвних смужок/*pieced-together colors* ковдри нагадують героїні *the geometric dances*/геометричні танці' є аллюзією на мюзикли Басбі Берклі, відомого американського хореографа, який завжди розставляв епатажно костюмованих дівчат у хитромудрі геометричні фігури, що рухалися в унісон. Таким порівнянням авторка передає своє захоплення майстерністю пра-прабабусі та створює образ простої, але талановитої чорношкірої жінки-майстрині.

У поетичній збірці «Tall Tree Woman» образ жінки також реалізується через мотив єдності жінки і природи, що актуалізує духовну складову образу. На думку дослідників (Ikeke, 2013; Acquaviva, 2019) африканське розуміння лісу, як частини природи, не можна відокремити від африканського космологічного погляду на реальність: дерева, рослини та інші організми, що складають ліс, були наповнені духами. Ліс вважався джерелом життя, а рослини – найбільш одухотвореними і таємничими з усіх форм життя (Ikeke, 2013; Acquaviva, 2019). Так, Дамари з Південної Африки вірили, що універсальним прабатьком було дерево, з якого вийшли дамари, бушмени, воли, зебри та все інше живе. Згідно дослідження К. Тісделла (Tisdell, 2023), баобаб – «дерево життя» глибоко вкорінений у традиціях, віруваннях і спадщині африканської культури. У західній Африці дерево вава, особливо його насіння, є символом сильної та витривалої людини. Воно надихає людину на наполегливість у подоланні

труднощів (Acquaviva, 2019). Цікавою також є думка (Yankyerah & Vaidoo, 2022), що «дерево» представляє саму Африку як континент, а «молоді дерева» символізують молодих африканців, розкиданих по всьому світу, які зростають фізично і морально сильними. Як видно з прикладів, архетипний образ дерева, як модель людського життя, щоразу набуває індивідуальних характеристик. Наприклад, в однойменному вірші "Tall Tree Woman" дерево постає символом сили та стійкості жінки. Подібно до того, як дерева витримують шторми та ростуть, незважаючи на складні умови, лірична героїня, стикаючись із численними труднощами, долає їх протягом свого життя. Жінка черпає внутрішню силу з природи, природа урівноважує її. Згідно з К. Юнгом, образ дерева часто з'являється в архетипних образах несвідомого, й відображає Самість, яка позначає єдність особистості, як єдиного цілого.

Дихотомія духовного і тілесного в образі жінки реалізована символами вітра і землі: *made herself of wind and earth*. Згідно словника символів, вітер є вираженням однієї із стихій світобудови – повітря і символізує духовні сили або оновлення. Відомо, що в африканських культурах символ вітру може відрізнятися за змістом і значенням, оскільки вірування та символи різняться серед різних етнічних груп. Проте в деяких африканських традиціях вітер асоціюється з духовними силами, життєвою енергією. Вітер також є одним із проявів богині Ойя, чия символіка є невід'ємною частиною африканської культури – богині погоди, відомої своїм сильним характером. Субстантивна метафора *whirlwinds of energy* репрезентує жінку як невичерпне джерело енергії, тому що саме енергійність та внутрішня сила допомагають їй адаптуватися до навколишньої дійсності. Отже, поетично преосмислена міфологема вітру актуалізує духовну силу ліричної героїні, а земля символізує підґрунтя для розвитку. Готовність жінки до змін репрезентовано метафорою метелика: *butterflies fluttering at her fingertips*. В африканській культурі, особливо в культурі Субсахарської Африки (sub-Saharan African culture), тобто в частині Африки, яку переважно населяють чорношкірі люди, що стало основою для ранньої історичної назви «Чорна Африка», метелик символізує трансформацію (Regan, 2021).

Духовна складова образу жінки також реалізується у віршах, в яких центральним є мотив оновлення. Наприклад, у вірші "Shedding Skin" готовність жінки до певних змін об'єктивується дієслівними метафорами *pulling out of the old*

scarred skin, slough off deadscales flick skinflakes, strip off slip out of leave, blinking off old eyelids, peeling layers down у семантиці яких закладена ознака додаткової конотації – «позбавлятися чогось/звільнятися від чогось». Це щось – є старі душевні рубці *old scarred skin*, відмерлі почуття і стосунки *deadscales flick skinflakes*. Оновлення шкіри символізує не тільки зовнішнє, але й внутрішнє перевтілення героїні *a new way of seeing*, пошуки себе нової.

Головним персонажем багатьох віршів аналізованої збірки є мати, тому що вона займає особливе місце в житті ліричної героїні. Образ жінки-матері реалізується субстантивами *momma, mother, mama, tom*, дієсловами *to birth, to see, to tell, to watch, to know, to feel, to guess, teach, to swear* фразами *to know secrets, used to kid, had lots of words for us*, які репрезентують роль матері у житті людини: мати дає життя, доглядає, оберігає, знає дитячі секрети, відчуває дитячі проблеми, жартує, має особливі слова для кожної дитини, тощо. Гіпербола *momma's extra eyes* / 'мамині додаткові очі' та ідіома *get eyes in the back of the head* / 'мати очі на потилиці' імпікують архетипний образ *African-American Big Mama*, який є потужним і стійким в афроамериканській культурі. Афроамериканську Велику Матір сприймають як турботливу захисницю та мудру жінку, яка уособлює силу та стійкість афроамериканської спільноти. Її часто зображують як родоначальницю, яка відповідає за благополуччя своєї сім'ї та громади, та є джерелом розради і підтримки (Holston, 2010).

Мати, зображена у збірці, – це проста афроамериканська жінка, яка також має особливий дар – почуття гумору. Материнський гумор підіймає дітям настрій, знімає емоційну напругу. Наприклад, мати називає своїх дівчаток *crumb crushers, eating machines, bottomless pits, strait-gut people, the wrecking crew*. Використання у поетичних текстах таких лексичних одиниць допомагає створити мовний портрет простої афроамериканської матері. Вживання сленгу *crumb crushers*, антропоморфної метафори *eating machines*, епітетів *skinny folk, strait-gut people* ідіоми *bottomless pits* актуалізує етнічну своєрідність афроамериканського гумору – *specyfing* (тропу сигніфікації), різновидом якого є іронічний або сатиричний коментар. Гумор афроамериканських жінок має історичне коріння, він був життєво важливий для їх емоційного виживання (Dance, 1998).

Материнська любов та бажання найкращої долі для дітей актуалізується дієслівною метафорою «шліфування»: *she wanted to polish* та

метафоричним порівнянням: *so we'd shine like dimes*. Використання епітетів *infinitely practical and modern* актуалізує здатність чорношкірої матері критично ставитися до старих традицій, її сміливість не слідувати безглузким звичаям, наприклад, *ritual of ear piercing*, афроамериканським дівчаткам відразу після народження проколювали вуха, це як обряд посвячення в чорній громаді, проте в сім'ї героїні, навпаки, цю традицію не шанували: *a tradition not honored by my family*. Гаррієт Маллен підкреслює, що вона була єдиною дитиною, у якої не були проколоти вуха: *the only girl with no holes in her ears*. Тобто, Маллен розвінчує стереотипне уявлення про образ афроамериканської жінки – the Mammy «вірної, слухняної домашньої слуги» (Collins, 2000, p. 72). Вона створила образ простої, проте сильної жінки – мудрої, дотепної матусі, *floorwax mother*, яка виховує власних дітей, вчить їх простим життєвим правилам, прагне бачити їх успішними.

Поетеса стверджує, що чорна жінка ніколи не непритомніє: *Black woman never faints*, тим самим підкреслюючи психологічну стійкість і силу, закладену у підсвідомості афроамериканок, що забезпечували виживання та продовження роду. Підтвердження нашої думки знаходимо у Т. Бейкера та Н. Бьюкенена (Baker & Buchanan, 2015), які вважають, що архетип сильних темношкірих жінок є культурно характерний ідеал, який передбачає, що темношкірі жінки демонструють психологічну, емоційну та фізичну силу. Дж. Абрамс, М. Максвелл, М. Поуп, Ф. Белгрейв (Abrams, et al., 2014) теж стверджують, що серед афроамериканських жінок поняття «сила» є центральною темою їх ідентичності.

У збірці також вимальовується образ тендітної закоханої чорношкірої жінки, репрезентований флористичними метафорами, в яких жінка асоціюється з трояндою: *she is a rose*, пелюсткою квітки: *she will float like a petal*, стеблиною очерету: *reed woman*. Почуття люблячої жінки репрезентовано метафорами з семантичними компонентами «*light*», «*warmth*»: *the light in my body, some light to hold in my hand, a brown curve of warmth, the summer of my blood-warm arms, aura of love*. Тобто, жінка, яка кохає випромінює світло й тепло.

Слід підкреслити, що особливістю аналізованої збірки віршів Г. Маллен є актуалізація в образі жінки архетипу Анімуса – несвідомої чоловічої сторони особистості жінки – архетип чоловіка у психіці жінки, який формується на основі досвіду спілкування з чоловіками (Шевченко, 2016). У аналізованій збірці архетип Анімус проявляється в негативних рисах харак-

теру жінки, як агресія, жорстокість, хтивість, наприклад: анімалістичною метафорою *I am the shark*, де метафоричне перенесення відбувається на основі спільного семантичного компонента «сила та жорстокість», який характеризує стиль поведінки. Коли жінку принижують або ображають чоловіки, то для них вона – акула: *I am a shark that bites men's heads off*.

Образ сміливої жінки, яка здатна відстояти свої позиції і не боїться вступати в конфлікт з чоловічим, часто жорстоким світом і, навіть, спроможною помститися за свою образу, реалізовано епітетами з негативною конотацією: *dread flesh, terrible birthmark, stoop shoulded heavy bellied witch's walk, long poisonous fingernails, deadly breath* та концептуальною метафорою Я (ЖІНКА) – ДЖЕРЕЛО ЛИХА: *I conceive and hatch catastrophe*. Почуття, які розлючена жінка викликає у чоловіків, реалізовано лексичними одиницями, що структурують семантичне поле «Страх»: іменниками: *stench, death, panic, darkness, terror*; дієсловами: *frighten, cause to run wild, bite heads off*; прикметниками: *untouchable, cursed, unclean, wild*.

Архетип Анімус також актуалізований в іронічно переосмисленому образі Персефони – *Miss Persephone* – юної дівчини, одержимою хтивістю. У класичній міфології Персефона – юна богиня, дочка Зевса і Деметри, була викрадена Аїдом, який, заставив її проковтнути гранатові зерна, як символ нерозривності шлюбу, таким чином зробивши її своєю дружиною і володаркою підземного царства. У вірші "Miss Persephone", на відміну від образу юної міфологічної Персефони, *Miss Persephone* – це образ двуликої легковажної дівчини/ *two-faced hussy, randy*, яка добровільно втекла з дому *sneaked away from home*, щоб піддатися спокусам лихого чоловіка – *the ganster type, dark horny stranger from the underworld, sexy black devil, lusty lover*. Лімінальний образ *Miss Persephone*, яка не одинока, але й не дружина, реалізовано епітетами з негативною конотацією: *two-faced hussy*, ідіомами: *bed down with, lead a double life*, та алюзією на гранатові зерна Аїда – *I only swallowed his seeds*.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Збірка "Tall Tree Woman" є творчими дебютом Г. Маллен. Встановлено, що на створення образу жінки – представниці чорношкірої спільноти, вплинули ідеї руху Чорного мистецтва, метою якого було сприяння національній самобутності афроамериканців та формування позитивного образу чорної культури.

У контексті дослідження виявлено, що основні мотиви, в яких розкривається образ жінки – це мотив зв'язку поколінь, жінка

і природа та мотив духовного оновлення жінки. Лінгвостилістичний аналіз поетичних текстів Г. Маллен дав змогу встановити, що особливістю репрезентації образу жінки є метафоричність. Смислова ємність репрезентованих метафоричних характеристик і ознак актуалізує переосмислення жінки на основі фольклорних символів – метелика, акули, міфологеми вітру, архетипних образів – дерева, землі, Персефони та етнокультурних архетипних образів *Afro-American Big Mama*,

the Mammy. Етноскладова образу жінки на лексичному рівні реалізована етнонімами *Black woman, black lady*, які відображають усвідомлення своєї відмінності від інших етнічних груп, а дієслівними метафорами з лексичними компонентами: *grounded, earth, soil* актуалізовано зв'язок жінки зі своїм африканським корінням.

Перспективою дослідження може бути вивчення трансформації образу жінки в поезії Г. Маллен.

ЛІТЕРАТУРА

1. Соловей Е. С. Верлібр. Енциклопедія Сучасної України. К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. URL: <https://esu.com.ua/article-33597>
2. Шевченко З. В. Словник гендерних термінів. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. 2016. URL: <https://a-z-gender.net/ua/anima-ta-animus.html>
3. Яковенко І. В. Репрезентація речового світу в поетичних збірках Гаррієтт Мюллен «Trimnings» та «S*perm**k*t». *Кременецькі компаративні студії* : [науковий часопис / ред.: Д. Чик, О. Пасічник]. 2017. Вип. VII. Т. 1. С.334-345. URL: <https://epub.chnpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2781>
4. Abrams J. A., Maxwell M., Pope M., Belgrave F. Z. Carrying the world with the grace of a lady and the grit of a warrior: Deepening our understanding of the "strong black woman" schema. *Psychology of Women Quarterly*, 2014, Vol. 38. P. 503–518. DOI:10.1177/0361684314541418
5. Acquaviva G. 2019 Cultural Values of Trees in the East African Context Graziella Acquaviva, 2019. URL: <https://ojs.unito.it/index.php/kervan/article/view/3317/2986>
6. Baker, T. A., Buchanan, N. T., Mingo, C. A., Roker, R., Brown, C. S. Reconceptualizing Successful Aging Among Black Women and the Relevance of the Strong Black Woman Archetype. *The Gerontologist*, 2015. Vol. 55, Issue 1. P. 51–57. <https://doi.org/10.1093/geront/gnu105>
7. Cash F.B. Kinship and quilting: an examination of an African-American tradition. 1995. URL: <https://www.journals.uchicago.edu/doi/10.2307/2717705>
8. Collins P. H. Black feminist thought : knowledge, consciousness, and the politics of empowerment, 2000. <https://doi.org/10.4324/9780203900055>
9. Dance D.C. Introduction to Honey, Hush! An Anthology of African American Women's Humor, 1998. URL: <https://scholarship.richmond.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1171&context=bookshelf>
10. Davis M. A. The Blog: Braids Will Always Be a Powerful Symbol of Black Girl Culture, 2017. URL: https://www.huffpost.com/entry/braids-will-always-be-a-powerful-black-girl_b_9563134
11. Florais J. Interviewing Harryette Mullen, 2018. URL: <https://www.jogosflorais.com/interview/tag/tree+tall+woman>
12. Frost E. A., Mullen H. An Interview with Harryette Mullen. *Contemporary Literature*, 2000. Vol. 41(3), P. 397–421. <https://doi.org/10.2307/1208891>
13. Holston J. A. A theory of African-American archetypes: big mama and the whistlin' woman. URL: https://radar.auctr.edu/islandora/object/cau.td:2010_holston_jan_a
14. Ikeke M. O. The Forest in African Traditional Thought and Practice: An Ecophilosophical Discourse. *Open Journal of Philosophy*, 2013. Vol. 3(2). P. 345-350.
15. Moody D. L. Intersecting Symbols in Indigenous American and African Material Culture: Diffusion or Independent Invention and Who Decides? 2014. URL: <https://scholarworks.umass.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2152&context=theses>
16. Poets.org. URL: <https://poets.org/jean-valentine-and-harryette-mullen-receive-major-poetry-awards>
17. Regan. S. Do You Feel Connected To Butterflies? Here's What They Symbolize. 2021. URL: <https://www.mindbodygreen.com/articles/butterfly-symbolism>
18. Scott W. Reading the Genotext in Harryette Mullen's Muse & Drudge. *Journal of French and Francophone Philosophy*, 2018. Vol. XXVI, No 2. DOI 10.5195/jffp.2018.856
19. Simon F. Experimental Explorations of Selected Women's Innovative Poetry Written in English, with a focus on 'the Gurlisque', 2018. URL: <https://api.semanticscholar.org/CorpusID:194846120>
20. Tisdell K. The baobab tree: an African cultural icon. 2023. URL: <https://taliaandnasya.com/blogs/roots-rhythms-exploring-african-heritage/the-significance-and-value-of-the-baobab-tree-in-african-culture-exploring-its-importance-across-the-continent>

21. Yankyerah A. K., Baidoo D. D. The Symbolic Representation of the African Community 'Tree' and the Expression of Nostalgia for Culture Restoration in Six African Poems, 2022. DOI: <https://doi.org/10.54850/jrspelt.6.31.004>
22. Wang Z. "Take Kisses Back to Africa": Diaspora and Return to African Culture in Harryette Mullen's Poetry. *Cultural and Religious Studies*, 2022. Vol. 10, No. P.153-158. URL: <https://www.davidpublisher.com/Home/Journal/CRS>
23. Zapf H. An Othering of Language: Harryette Mullen's Experiments in Transpoetry. In: Freitag and Vester (eds). *Another Language: Poetic Experiments in Britain and North America*. Berlin: LIT Verlag Münster, 2008. P. 171 – 186. URL: https://books.google.com.ua/books/about/Another_Language.html?id=JkLiKLmzATMC&redir_esc=y

REFERENCES

1. Solovei, E. S. (2005). Verlibr. Entsyklopedia of suchasnoi Ukrainy [Encyclopedia of contemporary Ukraine]. K. : Instytut entsykloprdychnych doslidhzen NAN Ukrainy URL: <https://esu.com.ua/article-33597> [in Ukrainian]
2. Shevchenko, Z. V. (2016) Slovyk gendernych terminiv [Vocabulary of gender terms]. Cherkassy: Chabanenko URL: <https://a-z-gender.net/ua/anima-ta-animus.html> Harryette Mullen «Trimnings» та «S*perm**k*t» [in Ukrainian]
3. Yakovenko, I. V. (2017). Representatsia rechevogo svitu v poetychnych zbirkach Harryette Mullen «Trimnings» та «S*perm**k*t» [Representation of material world in poetry collection of Harryette Mullen «Trimnings» та «S*perm**k*t»]. *Kremenchutski komparatyvni studii*. Vyp.7. v.1. S. 334-345. [in Ukrainian]
4. Abrams, J. A., Maxwell, M., Pope, M., Belgrave, F. Z. (2014). Carrying the world with the grace of a lady and the grit of a warrior: Deepening our understanding of the "strong black woman" schema. *Psychology of Women Quarterly*, 38, 503–518. doi:10.1177/0361684314541418
5. Acquaviva, G. (2019). Cultural Values of Trees in the East African Context Graziella Acquaviva. URL: <https://ojs.unito.it/index.php/kervan/article/view/3317/2986>
6. Baker, T. A., Buchanan, N. T., Mingo, C. A., Roker, R., Brown, C. S. (2015). Reconceptualizing Successful Aging Among Black Women and the Relevance of the Strong Black Woman Archetype. *The Gerontologist*, Volume 55, Issue 1, Pages 51–57. DOI: <https://doi.org/10.1093/geront/gnu105>
7. Cash, F.B. (1995). Kinship and quilting: an examination of an africanamerican tradition. URL: <https://www.journals.uchicago.edu/doi/10.2307/2717705>
8. Collins, P. H. (2000). Black feminist thought : knowledge, consciousness, and the politics of empowerment. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780203900055>
9. Dance, D. C. (1998) Introduction to Honey, Hush! An Anthology of African American Women's Humor. URL: <https://scholarship.richmond.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1171&context=bookshelf>
10. Davis, M. A. (2017). The Blog: Braids Will Always Be a Powerful Symbol of Black Girl Culture. URL: https://www.huffpost.com/entry/braids-will-always-be-a-powerful-black-girl_b_9563134
11. Florais, J. (2018). Interviewing Harryette Mullen. URL: <https://www.jogosflorais.com/interview/tag/tree+tall+woman>
12. Frost, E. A., Mullen, H. (2000). An Interview with Harryette Mullen. *Contemporary Literature*, 41(3), 397–421. DOI: <https://doi.org/10.2307/1208891>
13. Holston, J. A. (2010). A theory of African-American archetypes: big mama and the whistlin' woman. URL: https://radar.auctr.edu/islandora/object/cau.td:2010_holston_jan_a
14. Ikeke, M. O. (2013). The Forest in African Traditional Thought and Practice: An Ecophilosophical Discourse. *Open Journal of Philosophy*. DOI: 10.4236/ojpp.2013.32052
15. Moody, D. L. (2014). Intersecting Symbols in Indigenous American and African Material Culture: Diffusion or Independent Invention and Who Decides? URL: <https://scholarworks.umass.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2152&context=theses>
16. Poets.org. URL: <https://poets.org/jean-valentine-and-harryette-mullen-receive-major-poetry-awards>
17. Regan, S. (2021). Do You Feel Connected To Butterflies? Here's What They Symbolize. URL: <https://www.mindbodygreen.com/articles/butterfly-symbolism>
18. Scott, W. (2018). Reading the Genotext in Harryette Mullen's Muse & Drudge. *Journal of French and Francophone Philosophy*. Vol. 26, No 2. (online). DOI 10.5195/jffp.2018.856
19. Simon, F. (2018). Experimental Explorations of Selected Women's Innovative Poetry Written in English, with a focus on 'the Gurlisque' Thesis (PhD). URL: <https://api.semanticscholar.org/CorpusID:194846120>
20. Tisdell, K. (2023). The baobab tree: an African cultural icon. URL: <https://taliaandnasya.com/blogs/roots-rhythms-exploring-african-heritage/the-significance-and-value-of-the-baobab-tree-in-african-culture-exploring-its-importance-across-the-continent>
21. Yankyerah, A. K., Baidoo, D. D. (2022) The Symbolic Representation of the African Community 'Tree' and the Expression of Nostalgia for Culture Restoration in Six African Poems. DOI: <https://doi.org/10.54850/jrspelt.6.31.004>

22. Wang, Z. (2022). "Take Kisses Back to Africa": Diaspora and Return to African Culture in Harryette Mullen's Poetry. URL: <https://www.davidpublisher.com/Home/Journal/CRS>

23. Zapf, H. (2008). An Othering of Language: Harryette Mullen's Experiments in Transpoetry. In: Freitag, K. & Vester, K. (eds). Another Language: Poetic Experiments in Britain and North America. Berlin: LIT Verlag Münster. URL: https://books.google.com.ua/books/about/Another_Language.html?id=JkLiKLMzATMC&redir_esc=y

THE IMAGE OF AFRO-AMERICAN WOMAN IN HARRYETTE MULLEN'S POETRY COLLECTION "TREE TALL WOMAN"

Bazylevych Natalia Viktorivna

Candidate of Philological Sciences,

*Associate Professor at the Department of English Philology
and World Literature named after Professor Oleg Mishukov*

Kherson State University

14, Shevchenka Str., Ivano-Frankivsk, Ukraine

The article is aimed at studying the peculiarities of representing the image of an African-American woman in the poetry collection "Tree Tall Woman", the debut work of a contemporary American poet, literary critic, member of American Academy of Arts and Sciences, Harryette Mullen, whose poems are included in the Norton Anthology of African-American Literature. The poems of the poetry collection "Tree Tall Woman" reflect the experiences of the lyrical heroine, inspired by memories of her Alabama childhood and Texas youth, where the central place is given to reflections on the challenges faced by a contemporary Black woman. Since at the beginning of her poetic career, H. Mullen was a supporter of the Black Arts movement, which promoted the idea of "black self-consciousness", in her first poems she paid tribute to the African cultural heritage and represented her own experience from the perspective of a simple African-American woman. The article delves into the motifs in which the image of a woman is portrayed. It has been established that the unifying motif of the collection "Tree Tall Woman" is the connection between generations, which is embodied in the images of a woman-keeper of the family and a woman-keeper of ethno-cultural traditions. The spiritual component of the image of a woman is realized through the motifs of renewal and unity of woman and nature, and the dichotomy of the spiritual and the physical is actualized through the symbols of wind and earth. At the lexical level the ethnic component of the image of a woman is realized by the ethnonyms "Black woman", "black lady", which represent the awareness of belonging to a certain ethnic group. Verbal metaphors with components "ground", "earth", "soil" implicate the archetype of Ancestry and actualize the woman's connection with her African roots. The dominant lexical and stylistic means of representing the image of a woman have been revealed. The presented metaphorical characteristics actualize the rethinking of the image of a woman on the basis of folklore symbols, such as "butterfly", "shark", mythologem of "wind", archetypal images of "tree", "earth", "Persephone" and ethno-cultural archetypal images of Afro-American Big Mama, the Mammy.

Keywords: *free verse, motif, archetype, archetypal image, ethnic component of the image, ethnonym, folklore symbol.*